

Kovács László

LELKIGYAKORLAT A BOKOR-ESZMÉNYEKRŐL 2026

BEVEZETŐ

Pampelona várának ostrománál egy fiatal katonatiszt térdét egy ágyúgolyó zúzta szét. Hosszas betegség után a tiszti kardját montserrati Boldogasszony oltára mellé akasztja, és koldusruhában elvonul egy kis város, Manresa melletti magányába, hogy vezeklések közt az örök igazságokról elmélkedjék. Elmélkedéseinek feljegyzéseiből készült egy óriási hatású könyv, amely a későbbi kort is meghatározta. A könyv címe: *Exercitia spiritualia* /Lelkigyakorlatok/. Mindezt csak azért idéztem fel, hogy a "*lelkigyakorlat*" szónak eredetét ismertessem. A könyv írója szerzetesrendet alapít, a rend neve: Jézus társasága, és az alapító: *Loyolai Ignác* (1491-1556).

A mi lelkigyakorlatunk sokban különbözik a szent-ignáci lelkigyakorlatoktól, mégis jó lenne, ha valamiben hasonlítana hozzá. Többek között, hogy mi is „letesszük a kardot” és mi is „Jézus társaságába” akarunk tartozni. Mégpedig az Evangéliumokból egy kemény diktatúra idején kielemezett „*jézusi hármasság eszmény*” és a „*jézusi közösségi modell*” szerint.

Közben felbomlott a nagy Bolsevik Birodalom és megszűnt a magyar kommunista diktatúra. A "külső abroncs" megpattant és szétesőben van nemcsak a szabadságra ébredt társadalom, de föld alól felszínre jutott *Bokor* is. A külsőleg ránk kényszerített fegyelmet most egy nagyon kemény belső fegyelemnek kellene felváltania, hogy képesek legyünk eszményeink követésére. Hogy az Isten Országá ki ne kerüljön a perifériára, és ne hogy az evilági ország, a kapitalista jóléti világ vágyálma lépjen a helyébe.

Eszményeinkről beszélünk, a Bokor Közösség eszményeiről. A hangsúly a „*közös*” szón van. Újak és régiek vagyunk itt együtt. Nyilván a közösségi kérdések elsősorban a régi tagoknak szólnak, de szólhatnak az újaknak is. Az Isten Országának szelíd hadgyakorlatán, tréningjén őszintén fel kellene tárnunk, hogy "*mi a valóság*" rólunk! A cél, érdek, érték és "mi" tudat határozza meg a közösséget, legyen az házasság, család, kisközösség vagy Bokor?

A most következő két napon fegyelmezetten és őszintén fel kellene tárnunk, hogy mi a közeli és távoli *célunk*; milyen *érdek* és érdekek mozgatnak minket; mi a pillanatnyi *értékrendünk*; és mi régiek beszélhetünk-e még a közös céltól, közös érdektől, közös értékrendtől meghatározott közös tudatról, a "*mi*" *tudatról*. Mindezt magunkra összpontosítva kell megállapítanunk, nem kívülállóként egymásról.

1. ADÁS – SZEGÉNYSÉG (Mt 19,23-26)

Az Evangélium a gazdag ifjúról szól és Jézus álláspontjáról...

Evangélium Máté könyvéből (19,23-26)

Jézus a gazdag ifjú távozása után így fordult tanítványaihoz: Bizony mondom nektek: A gazdag nehezen jut be a mennyek országába... Ismét mondom nektek: Könnyebb a tevének átmenni a tűfokán, mint a gazdagnak Isten országába jutni. Ennek hallatára a tanítványok megdöbbentek és azt kérdezték: Hát akkor ki üdvözülhet? Jézus rájuk tekintett és így szólt: Embernek ez lehetetlen, de Istennek minden lehetséges. Ezek az Evangélium szavai.

Eszményünk-e az adás? Eszményünk-e az anyagiak adása? Eszményünk-e az ebből következő szegénység is?

Kínos kérdés ez, főleg azoknak, akik az Istent *MINDENTADÓNAK* hiszik; akik Jézust a radikális mindentadás prófétájának vallják; akik az Isten Országába tartozás feltételének tudják az *"Add el mindened"* jézusi felszólítást; akik úgy tudják, hogy a *gazdagnak* lehetetlenség bejutni az Országba, amint a tevének átmenni a tűfokon (vagy málháson átjutni a Tűfok kapun!).

Az évek során összegyűlt egy halom *ellenérv* Jézus radikális tétele ellen. Most a múltunkat és a régi vívódásokat is szeretném felidézni. Mit érnek ezek az érvek? Mit von maga után az elvek és a gyakorlat közti különbség? Mi az adás – szegénység ügyben a követendő?

1) **Ellenérvek**

Az egyházi tanítás szerint aki *tökéletes* akar lenni, annak szól az *"Add el mindened"* felszólítás. Vagyis a *szegénységi fogadalmat* tevő *szerezteseknek*.

Csak a nagy vagyont kell eladni és árát a szegényeknek adni, de a létszükségletet: étel, ital, ruha, lakás, tartalék pénz stb. már nem.

Nem a szegénység a *cél*, hanem az *adás*. A mindent-adást pedig fokozatosan kell saját mérték szerint megvalósítani.

Ma már differenciáltabb a *gazdag* és *szegény* kategória mint Jézus korában. Ma van dúsgazdag, tehetős, tisztos szegény és nyomorgó. Nekünk nem a nyomor a cél, hanem *tisztos szegénység*.

2) **Az ellenérvek gyengéi**

Jézus nem ismert *két kasztot*, papokat-szerzeteseket és civileket. A hegyi beszédben a *tömegnek* mondja: *"Ti olyan tökéletesek legyetek tehát, mint mennyei Atyátok"* (Mt 5,48).

Jézus nem ismert *kétféle vagyont*: a feleslegesét és a szükségesét. *Ligoury Alfonz* ugyan kiszámította, hogy ha valaki a feleslegének két százalékát a szegényeknek adja, a többit pedig megtartja, az nem követ el halálos bűnt. Jézus viszont a két filléres szegény asszonyt állítja példaként tanítványai elé, aki az egész megélhetését (létszükségletét) kitevő két fillért adja oda.

Az adás a cél, a *szegényedés* "csak" következmény.

A *négyes kategória*: dúsgazdag – gazdag – tisztos szegény – szegény használható kategória lehet, csak nehéz meghatározni a tisztos szegény fogalmát. Más ez Amerikában, mint Indiában és más ez Magyarországon belül is, attól függően, hogy jobbra vagy balra tekintek. Ha egy átlagpolgárhoz mérem magam, akkor adás révén szegény leszek, ha a hajléktalanhoz, akkor milliomos maradok.

Jézus szerint a gazdag, nem mehet be a "*tűfokon*", nem lehet az Ország tagja.
Mi lehet mármost a megoldás?

3) Egyetlen megoldás?

Semmiképpen nem lehet megoldás az *élethazugság*: vagyis ha eszménynek tartok valamit *elvben*, de nem valósítom azt a *gyakorlatban*. A szociálpszichológia világosan kimutatta ennek súlyos következményeit: a kiszolgáltatottság tudata és mások elfogadásának képtelensége. A kapitalista jóléti társadalom farkastörvényeivel szemben, amely a magántulajdont és a szabad-versenyt szentesíti, többen is az "*exodust*", a kivonulást szorgalmazzák – röviden a *kommunát*.

Ez a kommuna a kapitalista társadalomban egy *alternatív társadalom* megjelenését jelentené, melynek törvénye az "*osztás*", vagyis köztulajdon, *vagyonközösség*. Így létrejönne kifelé egy kontraszt társadalom, befelé pedig megvalósulna, hogy a tagok között nem lennének vagyoni különbségek.

Ezzel kapcsolatban is felmerültek pro és kontra érvek. Az egyik az, hogy ilyen módon a kommuna tagjai lehet, hogy magántulajdon híján szegények lesznek, de maga a közösség nem is kis tőkével kell, hogy rendelkezzen, mert különben a kapitalista világon belül nem tud talpon maradni.

De ha ezt még el is lehetne fogadni, mi van azokkal, akik ezt a közösségi formát bármi okból nem tudják vagy nem is akarják vállalni? Ők azok, akik kívül maradnak az Országon?

4) Egy alternatíva

Megoldásként létezik más alternatíva is. Önmagában a *magántulajdon* nem bűn, sem a *köztulajdon* nem erény.

Nem lehet azt állítani, hogy az egyik az ördögtől van, a másik az Istentől. Mindkettőt lehet jóra is és rosszra is használni. Más megközelítésben azt kell mondanunk, hogy az *anyagiak* is az Istentől vannak, használatra kaptuk őket. Vagyis, egyénileg és közösen is csupán *használói* (sáfárai, intézői) vagyunk az anyagi javaknak.

A használat módját pedig a jól formált, *közösségtől kontrollált egyéni lelkiismeret* jelölheti ki bármilyen társadalmi rendszerről vagy bármilyen kisközösségi életformáról van is szó.

A lelkiismereti *ellenállás* a gazdagsággal szemben és az *adás lelkilete* óvhat meg attól, hogy valaki beálljon a fogyasztói világba, és attól is, hogy a jézusi adás törvényt ki ne játssza. Ez lehetne minden közösségi formában (a kommunában is) az egyetlen *iránytű*.

--- Testvéreim! Jól fontoljuk meg, ez az *adás-eszmény* a legfontosabb életünkben, mert ez egyéni és közösségi boldogságunk alapja!

2. SZOLGÁLAT – KICSISÉG (Mt 20,25-28)

Az Evangélium a Zebedeus fiak anyjának és fiainak hatalomvágyáról szól, és Jézus álláspontjáról...

Evangélium Máté könyvéből (20,25-28)

Jézus a Zebedeus fiak anyjának kérése után magához hívta a tanítványait és így szólt hozzájuk: Tudjátok, hogy azok, akiket a világ urainak tartanak, zsarnokoskodnak a népeken, a hatalmasok pedig önkényüket éreztetik velük.

Köztetek azonban ne így legyen, hanem az aki nagyobb akar lenni, legyen a szolgátok, és aki első akar lenni, legyen a cselédetek. Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja sokakért.

Ezek az Evangélium szavai.

Mindenki szeretne legalább egy kis szemétdomb tetején kukorékolni. A nagyság és uralkodás vágya minden emberben benne él. Mi valamikor a *kicsiség és szolgálat* eszményét tettük meg életünk egyik vezérelvévé... Eszményünk-e a kicsiség és szolgálat? Hogyan állunk ezzel a házasságban, családban, csoportban, vagy éppen a munkahelyen, a közéletben vagy a politikában?

1) A nagyság a szolgálatban

A Bokorban megtanultuk, hogy a *nagyság vágya* Istentől van. Ezt a vágyat azonban nem a mások feletti uralkodás útján, hanem mások szolgálatával elégíthetjük ki Istennek tetsző módon.

A pandulia, vagyis a "mindenki szolgál mindenkit" elve és gyakorlata lenne az életünkben az ideális.

A probléma ott kezdődik, ha a másik ember önző módon kihasználja a szolgáló embert, és nevet közben a markába, hogy az milyen balek. Ilyenkor ágaskodik fel megalázott önértünk: Hát hagyjam, hogy hülyének nézzenek?! Én legyek a kis szolga, a legutolsó cseléd, akinek csak fütyenteni kell egyet, és máris ugrik teljesíteni mások kívánságát?! Jézus a baráti közösségre vonatkozóan igennel válaszol, sőt még rátesz egy lapáttal, amikor mindezt elsősorban a kisközösség vezetőitől várja el. Ez aztán e-világ fiai szerint képtelen ostobaság. Szolga-vezető?! Számukra ez önellentmondás.

2) Szolgálni, de nem kiszolgálni

Bizony paradox képlet a *szolgáló vezető* képlete és az uralkodásra beállított világban maga a szolgáló vezető modell is. Ez a szolga nem az a szolga, aki kénytelen szolgálni, hanem aki önként szolgál. De van egy még fontosabb különbség: ez az önkéntes jézusi szolga szolgál, de nem "*kiszolgál*". Vagyis mások javát szolgálja, de nem szolgálja ki mások önzését és önkényét. Ebből következik konfliktusa a jézusi szolgának az uralkodó "*urakkal*".

3) Szolgálat és a pszichológia

A pszichológia *különféle alkatú* embereket sorol fel. Azt gondolhatnánk, hogy az ember születésénél fogva predestinálva van az *uralkodásra* (agresszív lélektani alkat) vagy a *szolgálatra* (alkalmazkodó alkat). A különféle alkatok befolyásolhatják az embert, hogy milyen erkölcsi magatartást választ, és könnyíthetik is, vagy nehezíthetik is a szolgálat választását és gyakorlását. De a *lélektani alkat* és az erkölcsi magatartás egymástól független.

4) Szolgálat a mikro-környezetben

Lehet egy *házasság* a férfi és nő hatalmi harca. A házasságban hatalmunk van szolgálni, de hatalmunk van uralkodni is. Hogyan fest a mi *házasságunk* hatalmi harca?

A *család* tag teret ad a szülőknek és a gyermekeknek is a szolgálatra. Az a fiatal, akit szülei el-kényeztettek és kiszolgáltak, megházasodva és gyermekeket vállalva kénytelen lesz megtanulni – ha késve is – a szolgálat bizonyos alapvető követelményeit (ébredés, pelenkázás, lemondások stb.). De a család tag teret ad a szülőknek a felnőtt *önként* gyakorlására is. Amint sok gyermektelennek egy kutya állítólag arra szolgál, hogy uralkodhasson valakin, elgondolható ilyen szülő is, aki gyerekein éli ki uralmi igényeit. Milyen a mi családjunk? Ki az "úr" a háznál? Ki hordja a kalapot: apa, anya, esetleg a gyerek vagy gyermekek? A *kisközösség* tanulóiskolája lehet a szolgálatnak, a szolgáló vezetésnek is.

5) Szolgálat a makro-környezetben

Egy ország kormánya *miniszterekből* áll. A latin "minister" szó magyarul *szolgát* jelent. Az ország "*szolgái*" általában legfeljebb hangoztatják, hogy ők "szolgálnak", mint ahogy az állami erőszakszervezet is "*katonai szolgálatról*" beszél. Természetesen a *pápa* is névleg szolgál: *servus servorum Dei* (Isten szolgáinak szolgálója). Nem kell elvitatnunk valamiféle szolgálatot sem az állami sem az egyházi hatalomtól, de azért ennek a szolgálatnak inkább az *uralkodás* nevet kellene adni, hiszen a hatalom megszerzése, megtartása és gyakorlása a fő célkitűzés. A *politikai pártok* beindulásakor számunkra nem volt kétséges, hogy ezek a pártok a hatalom megszerzésére törnek, és az uralmat akarják kézbe kaparintani. Közülünk, néhány kivételtől eltekintve, senkinek nem jutott eszébe a politika vonalán keresni a haza szolgálatát. (A rendszerváltáskor a bizonyos „kerakasztalnál” ott ült Merza József testvérünk, akit elnöknek kértek fel az országos tárgyaláshoz, de amikor kiderült, hogy éppen egy párt alakul, felkelt az asztaltól, hogy ő már elkötelezte magát egy Jézus nevű „úrnak”, aki csak szolgálni tud).

A "*közéletben való részvétel*" is szóba került. A nagyobb közösség (polis) szolgálata nem tűnt olyan riasztónak. Sokan el is indultak a társadalmi és vallási közszereplés irányába. Az önkormányzati tanácstagság, vagy polgármesterség volt ezen a téren a csúcs. Eddig még nem találkoztam egyetlen olyan testvérrel sem, aki maradéktalanul pozitívan szólt volna kísérlete sikeréről. De annál többet hallottam korrupciós ügyekről, vad marakodásokról, szélhámoságról stb. Vajon a *közéleti szolgálatról* mit mondhat egy keresztény? Az ácsmesterség biztosan belefér.

A *tudomány és munka világa* az a makro-környezet, ami szóba jöhet a szolgálat kapcsán. Itt a vezető nem szükségképpen kapcsolódik a hatalom világához. Bár úgy tűnik, hogy ez az állítás manapság, a multinacionális cégek világában egyre kevésbé tartható. Sokan azt állítják, hogy a politikát is a gazdaság irányítja, mégpedig nem az emberek javát kereső gazdaság. Ha így van, lehet-e valaki pl. gazdasági vezető, vagy vállalkozó? Képes lesz-e a jézusi szolgálat szellemében dolgozni a jelen piaci viszonyok között?

--- **Testvéreim! Mindezekből az következik, hogy a keresztény helye mindig a gúla alja? Bizony, az ún. *humán területek* és *fizikai munkák* nem a legfizetősebb pályák, nem véletlenül Jézus egy ács fia! Komoly feladat gyermekeink a *pályaválasztása*.**

3. SZELIDSÉG – KISZOLGÁLTATOTTSÁG (Mt 5,38-39.43-44a)

Az Evangélium Jézusnak a rossz visszafizetésével és az ellenség gyűlöletének törvényével kapcsolatos álláspontjáról szól.

Evangélium Máté könyvéből (Mt 5,38-39.43-46.48)

Jézus ezt mondta tanítványainak: Hallottátok a parancsot: Szemet szemért, fogat fogért! Én pedig mondom nektek: Ne szállj szembe a gonosszal, hanem ha megütik a jobb arcodat, fordítsd oda a másikat is. Hallottátok azt a parancsot is, hogy Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet! Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragsaitokkal, imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitekért. Így lesztek fiai mennyei Atyátoknak, aki fölkel a napját jókra és gonoszokra, esőt ad igazaknak és bűnösöknek... Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok!
Ezek az Evangélium szavai.

A keresztény radikalizmus legrázósabb tétele a szelídség, vagy más szóval az erőszakmentesség. Évekkel ezelőtt sokkoltuk magunkat a gyerekgyilkos példával: a gyereket meg kell védnünk, de a gyilkost nem gyilkolhatjuk meg, mert akkor mi is gyilkosokká válunk. Elfogadtuk legalább elvben, hogy csak önmagunkat vethetjük közbe, így védhetjük a gyermeket és így nem válunk gyilkossá. Egy agresszív lépést sem tehetünk az erőszakkal támadó felé, mert erőszak erőszakot szül és nincs vége. Az erőszak akkor szakad meg, ha valaki abbahagyja, sőt képes az erőszakra jósággal felelni. Hogy ilyen módon kiszolgáltatjuk magunkat az ütőnek? Jézus is így tett. Ez az ára a békének...

Valljuk-e a szelídség eszméjét és eszményünk-e az erőszakmentesség és az abból szükségképpen következő kiszolgáltatottság?

1) Elméleti kibúvók

A katolikus egyház *tanítóhivatala* már régen kidolgozta a semlegesítő és felmentő tételeket, kiindulva Mózes tíz parancsolatából, melyben a ne ölj parancs után azt olvashatjuk, hogy aki pedig ölt azt meg kell ölni.

Az evangélium *Békés-Dalos* kommentátora azt fűzi hozzá, hogy "Jézus a rideg megtorlás elvével szemben a békülékenység *lelkületére* tanít". Az ellenségszeretet parancsához pedig hozzáteszi: "Kötelességünk, hogy az ellenséget a szeretet általános jótéteményeiből (alamizsna, udvariasság, imádság) ki ne zárjuk, sőt szívből megbocsássunk nekik" (Róma 1972).

A katolikus biblikusok még azt is megmagyarázzák, hogy a hegyi beszédnek ezt a részletét nem kell szó szerint venni, mint ahogy a szemkiszúrást és karlevágást sem (Mt 5,29-30).

A katolikus szociológusok hozzátesszik azt is, hogy a szelídség és ellenség-szeretet tétel a személyes *lelkiség* vonalán érvényes, de nem érvényes társadalmi szinten.

A katolikus moralisták aztán kidolgozzák az igazság etika alapján, hogy az önvédelem, honvédelem és államvédelem jogos, sőt keresztény kötelesség is.

2) Életünk gyakorlata

Nem kell semmiféle elméleti kibúvókra hivatkoznunk, mikor az élet gyakorlata és a mi életünk gyakorlata is az igazság-etikát igazolja és sakk-mattra állítja Jézus *irgalom erkölcsét*.

Mikor nyújtottuk oda a másik arcunkat, amikor megütötték az egyiket? Mikor nem jelentettük fel a betörőt vagy mikor mondtunk le jogos örökségünkről, nem más, de testvérünk javára? Mikor hagytuk szó nélkül, ha a zsebtolvaj kivette pénztárcánkat? Mikor engedtünk a hatósági kényszernek, kétannyira is elmenve a kényszerítés útján? Mikor adtunk úgy kölcsönt,

hogy nem kértük vissza? Mikor tettünk jót haragosainkkal? Mikor imádkoztunk utoljára üldözőinkért? Mikor foglaltuk imába rágalmozónk nevét?

De lépünk túl a személyes szférán! Büszkék vagyunk arra a *24 katonaság-megtagadóra*, akik vállalták a börtönt is az erőszakmentesség és az ellenségszeretet jézusi parancsának teljesítéséért. De nem kis dolog, a „katonai szolgálat” helyett a hosszabb polgári szolgálatot vállalni. Most az eltörölt *polgári szolgálat* visszaállításáért *lobbizzik a Bokor*. Ez is igen nagy dolog, de azt is tudnunk kell, hogy a polgári szolgálat egy alku eredménye. Ugyanis a *"polgári szolgálatos katona"* nem tudatlanságból fakadó elszólás. A diktatúra idején arról volt szó, hogy a *radikális kiállítás* az lenne, hogy sem fegyveres, sem fegyvertelen katonai, sem azt megváltó polgári szolgálatot sem vállalnánk. Másképpen képzeljük el a haza védelmét, szelídség és a tisztességes munka útján.

3) "Hát az Istennek ki segít"?

Egy válságos időszakomban az *Istent* tettem meg felelősnek az egész elfuserált világért. Hosszú vívódásom végül is akkor szűnt meg, amikor belém villant egy régi lelkigyakorlaton hallott mondat: *"Hát az Istennek ki segít?"*

Arra gondoltam gyerekesen, hogy még ha a tehetetlen Isten lenne is a "bűnös", bocsássak meg neki, és ha én tudom mi a jó, segítek neki. Hiszen a történelem folyamán annyian és annyian rondítottak bele ebbe a világba, ami alól én sem vagyok kivétel, és csoda egyáltalán, hogy ilyen ez a világ. Szegény Isten, ha tényleg ő maga a *Szelídség*, a Szeretet, mennyire kiszolgáltatott nekünk és nekem, és nincs embere, aki segítene neki.

A *Védtelen Szelíd Szeretet* végül is az egyetlen alternatívája az életnek, mert a *Védekező Vad Gyűlölet* csak a halál alternatívája lehet. Minden elméleti és gyakorlati kibúvó és gyakorlat csak tévedés lehet. Nekem tehát a Védtelen Szelíd Szeretet kicsiny nyáját kellene erősítenem és megtenni annyit, amennyi telik tőlem.

--- **Testvéreim! Valamikor az íróasztalomon volt egy papír, rajta három T betű: T T T – vagyis „Több Telik Tőlem!”.** Saját sorsom, enyéim sorsa, de a Terra bolygó sorsa és az Istenország sorsa is az erőszakot elvető *Szelídségen* áll vagy bukik! Telik-e több tőlem? Segítek-e az Istennek akkor is, ha senki más nem segít?

4. KISKÖZÖSSÉG – „MISE”?

A három tartalmi eszmény után van egy formai, ami ugyancsak bokoreszmény: a „*jézusi kisközösség*”. Befejezésül erről lesz szó. Most a „mise” keretében beszélek róla.

Bevezető

Jézus legyen veletek!

Magányos emberek és magányos családok irigykedve nézték és nézik, hogy nekünk mennyi barátunk van. Az elidegenedés korában, a nagy városok ridegségében úgy gondolom, nagy kincs a *kisközösség*. A diktatúra idején különösen is sokat jelentett, hiszen sokaknak ez a közösség biztosította azt az emberi és szellemi miliőt, amit máshol nem tudott megtalálni. Sok szellemi értéket, jellembeli gazdagodást, személyes élményt és barátot adott nekünk a Bokor, még úgy is, hogy kockázattal járt.

Az Evangélium a Jézus által képviselt *kisközösségről* szól.

Evangélium Máté könyvéből (Mt 18,19-20)

Jézus azt mondta tanítványainak: Ha ketten közületek egyetértve kérnek valamit a Földön, meg fogják kapni mennyei Atyámtól.

Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.

Ezek az Evangélium szavai.

1) Ketten vagy hárman

A mi kisközösségi formánk *Jézusig* nyúlik vissza. De éppen korunkban fedeztük fel a *kiscsoport* és *kisközösség* óriási jelentőségét az élet minden területén: az oktatásban, nevelésben, szellemi és fizikai munkában stb. Egy szakkönyv kiscsoport létszámát így határozza meg: 3-12. (Nem érdekes ez a szám: 12!?).

Fel kellene fedoznünk a kisközösség adta *lehetőségeinket*:

A legkisebb páros közösség a *házasság*. Egy férfi és egy nő szeretetkapcsolata a Földre hozhatja az Istent, és a Földre hozhatja a mennyországot.

A hármas emberi kisközösség a férfi, a nő és a gyermek/gyermekes közössége a *család*. A család a társadalom sejtje is, és a sejt határozza meg, hogy milyen lesz egy nagyobb szervezet. A következő láncszem az a fajta *kisközösség*, amiről szó van, és melyet Jézus hozott létre. Több családból kiválasztott tagokból, azzal a céllal, hogy az Isten Ország megvalósuljon a Földön. Kihagyhatatlan láncszem, amit sem az egyház, sem a nemzet, sem másmilyen mamut szervezet nem képes pótolni.

Jó ezt tudni és hinni ennek a kisközösségnek erejében és fontosságában!

3) Egyetértve

A jézusi kisközösség feltételei közt szerepel az *egyetértés*. Ketten vagy hárman sem tudnak széthúzóan szeretetközösséget alkotni. *De egyetértve* minden vágyuk teljesülhet. Miben kell egyetérteni? Cél, érték, érdek, mondja a szociológia, mint már idéztem is. Ha közös a cél, közös az értékrend, közös az érdek, akkor szétverhetetlen közösség jöhet létre.

Egy lelkipraktoron ezeket kell megvizsgálnunk. Közös-e a *célunk*: az Isten Országának, a szeretet közösségének kialakítása emberi kapcsolatainkban? Közös-e az *értékrend*: ugyanazt értjük-e szereteten és ugyanazt akarjuk-e a gyakorlatban megvalósítani? Közös-e az *érdek*: az a fajta önzetlen érdek, hogy a másiknak jó legyen.

4) Összegyűlve

Ez is feltétel. Tudatosan is vállalnunk kell, hogy ketten-hárman *"összegyűljünk"*. A *"gyülekezet"*, a közösség tudatos vállalása is hozzátartozik az Isten Ország megjelenéséhez a Földön. Nem bűn a *"mi-tudat"*, nem elválasztó, hanem embereket összegyűjtő. Elválasztó akkor lenne, ha ennek a gyülekezetnek az lenne a célja, hogy mások ellen él és dolgozik. De éppen ezt akadályozza meg az a közös cél, értékrend és érdek, ami a *feltétel nélküli szeretet*. Az *öntudat és azonosságtudat* minden vallási vagy társadalmi szervezetben is fontos.

Régebben olvastam, hogy a *zsidó rabbi* ezt a tudatot úgy próbálta elérni a kis gyermekekben, hogy hangosan mondatta velük: *„Én zsidó vallású vagyok!”* Közben pedig az „én” szóra mellüket dőngették, majd a *„zsidó vallású vagyok”* szavakra háromszor verték a padot. Annak idején az *iskolában* magam is kipróbáltam, csak éppen azt mondtam a gyerekekkel, hogy *„én katolikus vallású vagyok”*. Ma már tudom, hogy nem külső manipulációval kell egy közösségnek az *identitás-tudatát* és *öntudatát* kialakítani, hanem belülről kell erre megérnie. De közösségi én-tudat és öntudat nélkül nem lehet hatékony a közösség.

Itt említem meg, hogy a *Bokor* ugyan katolikus gyökerű, de nem vallási, *hanem hívő erkölcsi megújulási mozgalom, melynek tartalma a jézusi hármasság eszmény és formája a jézusi szeretetközösség.*

Búcsúvacsora (Lk 22, 14-20) Mise?

1)

Testvéreim! Most következik az Evangéliumban leírt szertartás, amit népiesen „misének” nevezünk. De ez nekünk Jézus búcsúvacsorájának felidézése, a barátaival való test-véri szövetségkötés megismétlése, amit az ő akaratahoz híven mi most megismételünk.

2) Köszönet

Jézus legyen veletek!

Emeljük fel szívünket!

Adjunk hálát szerető Istenünknek!

Atyánk, Teremtő Istenünk! Köszönjük Neked, hogy végtelen szeretettedben megteremtetted ezt a világot, és nagy jószágodban minket is életre hívtál. Köszönjük, hogy irgalmas szíveddel gyermekeiddé fogadtál minket, és adtad nekünk Jézust, aki barátaiként szeretett minket, és csak értünk élt egész életében. Örömhírt hirdetett nekünk, és mint a szegények és bűnösök barátja, sok szenvedésre enyhülést hozott. Amit most hálátelt szívvel megköszönünk.

3) Utolsó vacsora

„Jézus azt akarta, hogy mindig közel legyen hozzánk. Ezért halála előtt, utolsó vacsoráján, kezébe vette a kenyeret, mint az ő testét, és hálát adva Neked, Atyánk ezekkel a szavakkal adta barátainak: *Vegyétek, és egyetek ebből mindnyájan, mert ez az én testem, melyet értetek adok.*

A vacsora után kezébe vette a borral telt kelyhet is, mint az ő véré, és hálát adva Neked, Atyánk, barátainak adta ezekkel a szavakkal:

Vegyétek, és igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem kelyhe, az új szövetségé, melyet veletek kötök és értetek adok, ellenségeimnek is megbocsátva.

Ezt cselekedjétek, hogy emlékezzetek erre a szövetségre!”

4) Értelmezések

Ezt a szöveget sokféleképpen értelmezték a vallástudósok. A katolikus dogmát *Aquinói Tamás* fogalmazta meg az arisztotelészi filozófia alapján: A felszentelt pap szavára a kenyér és bor átváltozik Jézus testévé és vérévé, miközben a külső színek megmaradnak (íz, súly stb.) és ezáltal vérontás nélkül megújul Jézus világmegváltó áldozata.

5) Végrendelet

A hitek különbözők és mindenki azt választja, amit sajátjának érez. De a szavak *történetiségét* tiszteletben kéne tartani mindenkinek. Világos, hogy Jézus végrendelezik. Végrendeletében mit hagyott ránk? Hogy összegyűlve mi is azt cselekedjük, amit Ő: *adjuk* mi is magunkat mások *szolgálatára*, még ha *erőszakot* kell is szenvednünk érte. Hogy a Vele és egymással kötött testvéri *szövetséget* megtartsuk, és folytassuk az Ő *küldetését*. *Jézus tehát adásról, szolgálatról és erőszakról beszél, és a kisközösség folytatásáról.*

Ezt csak az nem hallja ki Jézus szavaiból, aki nem akarja.

6) Mi Atyánk

Jóságos Atyánk! A Jézustól tanult kérésekkel fordulunk most Hozzád, hogy segíts minket követni az Ő *végakarátát*: Mi Atyánk...

Jézus békéje legyen veletek mindenkor!

Bocsássunk meg szívből egymásnak!

7) Szövetségújítás

Itt van Jézus kenyere és bora, hogy megújítsuk Vele és egymással a szeretet szövetségét.

Körbe megy a tálka és kehely, és bemártással vehetjük magunkhoz a „test-véri” szövetséget jelentő ételt és italt.

8) Hálaima és Záró-elmélkedés

A lelkigyakorlaton ilyenkor szoktuk felolvasni a jövő terveinket, mint záró-elmélkedést, amit a lelkigyakorlat alatt készítettünk. Az idő rövideje miatt most nincs erre mód. De egy rövid *hálaimára* megkértem valakit.

9) Áldás és Emléklapok

Rövid lelkigyakorlatunk végén áldjon meg + minket a mi szerető Istenünk, aki Atyánk, Testvérünk és éltető Lelkünk!

2026. július